

טל שוחט

מנהלת אגף אריזות, המשרד להגנת הסביבה

מתקן למיון אריזות ולעיבודן בבליגיה. צולם בביקור משלחת מקצועית בנושא חוק האריזות באירופה, בהובלת השר ארדן, ב-9.11.2009 | צילום: גלעד אוסטרובסקי ©

תוכן זה הוא חלק מרב-שית. לחצו כאן לדיון המלא

התאמת צעדי המדיניות של המשרד להגנת הסביבה לקידום המחזור

גיליון קיץ 2012 / כרך 3(2) 3 ביוני, 2012

חקיקת החוק להסדרת הטיפול באריזות הוא אחד הצעדים המשמעותיים לכיוון יישום מדיניות שממוקדת בהתייעלות, ושרואה במשק מערכת סגורה מבחינת החומרים והמשאבים הנכנסים אליה והיוצאים ממנה. מטרת חוק האריזות, המיישם את עקרונות האחריות המורחבת של היצרנים, היא להקטין את ההשפעה השלילית של אריזות ופסולת אריזות על הסביבה על-ידי צמצום כמות הפסולת הנוצרת ומניעת הטמנתה. הוא נועד להביא לשינוי אקטיבי בטיפול בפסולת בישראל בכל שלבי הטיפול. ליישום החוק נדרשים שיתוף פעולה מלא ושותפות אקטית של השלטון המרכזי, השלטון המקומי והתעשייה.

על היצרנים והיבואנים הוטלה חובה לטפל בפסולת האריזות ולעמוד ביעדי מחזור. היצרנים והיבואנים, באמצעות גוף מוכר שהוקם לצורך קיום חובותיהם, יממנו לרשויות המקומיות את הטיפול בפסולת האריזות המופרדת בתחומן.

על הרשויות המקומיות לקבוע הסדרי הפרדה, איסוף ופינוי של פסולת אריזות. הסדרי ההפרדה המומלצים כוללים לפחות שני פחים, האחד פח לשאריות מזון (פסולת פריקה ביולוגית) והשני פח יבש לשאר הפסולת, לרבות אריזות. הרשות המקומית יכולה לבחור להוסיף פח אריזות או לקבוע הסדר הפרדה לזרמים נוספים (פלסטיק, קרטון, ועוד), וכך תופרד הפסולת למרכיביה השונים באופן יעיל שיאפשר ניצול מרבי של חומרי הגלם למחזור. הפרדה במקור תביא לכך שכל אזרח ייקח חלק פעיל בהפרדת הפסולת כבר בביתו. מעורבות זו תביא לכך שכל צרכן יהיה מודע להשפעת הבחירות הצרכניות שלו על כמות הפסולת הנוצרת, ויש לקוות כי ינקוט צרכנות נבונה יותר שתפחית קנייה מיותרת היוצרת פסולת. יצוין כי המשרד להגנת

הסביבה, באמצעות הקרן לשמירת הניקיון, מסייע ל-31 רשויות ליישם הפרדת פסולת במקור בסכום של כ-350 מיליון ₪, וכן מסייע להקמת מתקנים למיון ולמחזור בסכום של כ-250 מיליון ₪.

חוק האריזות מקנה למשרד להגנת הסביבה כלים רבים לאכיפת החוק, לרבות אפשרות להטלת עיצומים כספיים גבוהים הן על רשויות מקומיות הן על יצרנים ויבואנים שלא ממלאים את חובותיהם. לאחרונה (אמצע מאי 2012) נשלחו התראות לפני הוצאת עיצומים ל-281 יצרנים ויבואנים שטרם התקשרו עם הגוף המוכר. על אלה שלא יתקשרו עם הגוף בעקבות ההתראה יוטל עיצום כספי של 150,000 ₪. על רשויות מקומיות שטרם קבעו הסדר הפרדה ושלא התקשרו עם הגוף המוכר תוטל אכיפה במהלך קיץ 2012, מיד לכשיסתיים סבב ההסברה של המשרד בכל הרשויות.

לצורך יישום החוק הוקם במשרד אגף אריזות, שתפקידו לוודא כי החוק ייושם. על פי חוק האריזות, נדרשים היצרנים והיבואנים לדווח למשרד להגנת הסביבה על חומרי האריזה ועל הכמויות ששווקו בכל שנה. נתונים אלה מצטרפים לדיווחים על כמויות הפסולת המתקבלים מאתרי ההטמנה, מתחנות המעבר וממפעלי המחזור, ויוצרים מאגר מידע חכם באשר לחומרים המשווקים, לכמויות הפסולת ולאופן הטיפול בה, שיאפשר את התאמת צעדי המדיניות בכל עת לצורך קידום המחזור.

ברור כי הדרך לא קלה, ובמיוחד לא בצעדים הראשונים שהמסגרת החדשה לטיפול בפסולת נבנית בהם. כל רשות מקומית נדרשת להכין תכנית לטיפול בפסולת שתתאים למאפייני הרשות ולתושביה, וליישם את התכנית תוך הצבת מכלים להפרדה במקור ופעילות הסברה לתושבים באשר לדרך השלכת סוגי הפסולת השונים. יש להתאים התקשרויות חוזיות עם קבלני הפסולת כך שהפסולת תפונה בהתאם להסדר ההפרדה שקבעה הרשות, ובו בזמן יש להתקשר עם הגוף המוכר.

בהכנת התכנית והחישובים הכלכליים בכל רשות מקומית יש לזכור כי חוק האריזות מעביר את אחריות המימון של פסולת האריזות המופרדת - מהרשות המקומית אל התעשייה. יחד עם העלייה בהיטל ההטמנה המשולם בגין כל טונה פסולת מוטמנת (מכ-70 ₪ לטונה כיום ועד ל-90 ₪ לטונה, לפני הצמדה, בשנת 2015), תביא ההפרדה במקור ברשות המקומית, תוך תקופה קצרה אם לא באופן מיידי, להיסכון גם בטיפול בשאר הפסולת ולעלייה באיכות הסביבה של כולנו.